

Còrnic¹

PHILIP PAYTON
Universitat d'Exeter

El còrnic forma part de la família cèltica de les llengües indoeuropees, va descendir d'un hipotètic "cèltic comú" i és una de les tres llengües britòniques modernes: les altres són el bretó i el gal·lès.

Encara que ja no es parla com una llengua "natural", el còrnic com a vernacla parlada va sobreviure fins almenys el final del segle XVIII, amb elements (incloent tal volta parlants individuals) que perduren al segle XIX. En aquest segle, els ecos de la llengua es troben, d'una banda, en topònims, cognoms i alguns manlleus del celta al(s) dialecte(s) còrnic(s) de l'anglès, i d'altra, en l'existència d'un vigorós moviment renaixentista que ha establert un xicotet però persistent cos de parlants de còrnic revifat. La gran majoria d'aquests parlants ha après la llengua a llibres de text o en classes nocturnes; hi ha però una reduïda minoria de parlants que han après la llengua d'infants, ensenyats deliberadament pels seus pares en un esforç per crear una nova generació de "parlants nadius".

El còrnic com a llengua definida reconeguda va sorgir a l'alta edat mitjana, encara que fins a la Reforma i molt després, aquest i el bretó romangueren mútuament intel·ligibles: resultat de l'emigració armoricana a l'Edat Fosca quan molta població deixà el sud-oest de Gran Bretanya (provocada, tal vegada, per l'avanç dels saxons o la colonització irlandesa) per assentar-se en el que ara és Bretanya. Tot i que els comerciants, o els colons anglosaxons, havien portat la llengua anglesa fins al racó més llunyà del nord-est de Cornualla ja al segle VII dC, l'evidència de topònims ens mostra que per l'any 1200 el còrnic encara es parlava a la major part de Cornualla (un 93% del territori) per potser unes 30.000 persones. Encara que l'any 1300 la frontera lingüística probablement es va desplaçar cap a l'oest (la llengua es devia parlar en un 73% del territori de Cornualla), el nombre de parlants deuria haver-se engrossit fins aproximadament els 38.000 com a resultat d'un creixement natural de la població. Alguns estudiosos (especialment Nicholas Williams, 1995) creuen que, després de la conquesta normanda del 1066, el nombre podria haver sigut major en gaudir d'un ressorgiment sota el mecenatge dels normands i els bretons i a costa dels anglesos. En alguns llocs pot haver-se parlat fins al riu Tamar (la frontera més a l'est de Cornualla) fins principis del segle XVI. Tot i això, la majoria dels autors estan d'acord que al voltant del 1500 el còrnic es parlava probablement a un poc més de la meitat del territori de Cornualla (es a dir, a l'oest de la línia que formen els rius Camel i Fowey al bell mig de Cornualla) per tal volta unes 33.000 persones o el 48% de la població.

El còrnic d'aquest període primerenc el dividim en dues fases: el còrnic antic i el còrnic mitjà. El còrnic antic representa la forma de la llengua parlada des del segle IX fins al XIII, i sobreviu en forma de glosses: notes marginals gargotejades en textos llatins. Les 19

¹ Traducció de l'anglès de Lorena Villar Herrero (Universitat Jaume I), dins del Pla estratègic 2006 del Departament de Traducció i Comunicació. Revisió de Josep R. Guzmán (UJI).

primeres estan escrites en el text *Smaragdus' Commentary on Donatus* (“Comentari de Smaragdus sobre Donatus”), mentre que tres glosses més tardanes apareixen al manuscrit *Oxoniensis Posterior*. Més significatius són els *Evangelis de Bodmin*, en els que estan registrats en còrnic antic els noms i detalls d'esclaus alliberats a Bodmin (aleshores la ciutat principal de Cornualla, un centre religiós important) entre la meitat del s. x i la meitat del s. xi. Existeix també un *Old Cornish Vocabulary* (“Vocabulari de còrnic antic”), un vocabulari anglès-llatí de voltants de l'any 100 dC al que se li va afegir (més o menys un segle després) una traducció al còrnic. Es troben registrades unes 961 paraules en còrnic, que van des de cossos celestials, passant per l'església i treballs artesanals, fins a plantes i animals. Un últim supervivent del còrnic antic data del 1265 i és una única frase en un compte en la fundació de l'església de Sant Tomàs a Glasney, Penryn. La història explica que Sant Tomàs se li havia aparegut en un somni al bisbe d'Exeter, dient-li que establiria una església a Polsethow en Penryn. Així es va complir l'antiga profecia, «In Polsethow ywhylyr anethow». “Anethow” té dos significats: “vivendes” i “meravelles”; i així tenim un bonic joc de paraules: «A Polsethow poden veure's vivendes (o meravelles)».

De fet, l'actitud comprensiva de l'església prereformista cap al còrnic ha ajudat els erudits moderns a mesurar fins a quin punt es parlava la llengua a la Cornualla medieval. Quan el bisbe John de Grandisson predicava a la parròquia de St Buryan, situada més a l'oest, el 1328 o 29, el seu sermó havia de ser traduït per un intèrpret en benefici dels còrnics monoglots. I encara que és raonable suposar que l'anglès per aquells temps ja estava fent incursions a l'est i el nord de Cornualla, és interessant notar que al 1339 un cert J. Polmarke va ser seleccionat per a predicar en còrnic a St Merryn, a prop de Padstow. El 1354-55 Grandisson designà dos presons per a Cornualla: una a Truro per aquells que només parlaven còrnic, i una altra a Bodmin per aquells que parlaven còrnic i anglès. Tan tard com el 1538, el bisbe d'Exeter va decretar que l'epístola o evangeli del dia hauria de ser llegit en aquelles parròquies on no s'entenia anglès, i fins i tot l'any 1560 el bisbe va ordenar que a aquells que no sabien anglès se'ls podria ensenyar el catecisme en còrnic.

Aquesta “era del còrnic mitjà” es va estendre des del segle XIII fins a mitjan segle XVI. D'aquest període sobreviu l'extensa literatura dels actes sacramentals i l'anomenat *Fragment Charter*. Aquest *Fragment* està datat al voltant del 1400 i es compon d'unes quaranta-una línies en vers gargotejades darrere d'una carta que feia menció a la parròquia de St Stephen-in-Brannel. Aquest podria ser també un fragment d'un d'aquells actes. L'*Ordinalia* és el nostre acte sacramental supervivent més primerenc, escrit cap al final del segle XIV, probablement a *Glasney College*, Penryn, una església col·legial que fou el focus de l'erudició en llenguatge còrnic durant el període medieval. Dissenyat, com altres actes sacramentals, per a ser interpretat a l'aire lliure en un *plain-an-gwarry* o “lloc d'actuació” (com aquells que sobreviuen avui a prop de Perranporth i a St Just-in-Penwith), l'*Ordinalia* fou un cicle religiós prolongat que busca la caiguda i redempció de l'home. Es va organitzar en tres parts o actes distints (*Origo Mundi* “L'origen del món”, *Passio Christi* “La passió de Crist”, i *Resurrectio Domini* “La resurrecció del Senyor”), i costava tres dies sencers d'interpretar.

Alguns aspectes de l'*Ordinalia* ressonen en el més curt *Pascon Agan Arluth* (“La passió de Nostre Senyor”), una composició més curta a la qual es refereix sovint com el “Passion Poem”). Aquest fou escrit més o menys al mateix temps i on unes 23 línies han

sigut aparentment agafades de l'obra major. Hi ha també evidència de préstec del *Origo Mundi* en un acte posterior *Gwreans an Bys* (the *Creacion* [sic] of the World). Encara que la versió supervivent d'aquest acte és una còpia feta per William Jordan de Helston el 1611, és d'estil prereformista i es pensa que data d'al voltant de 1530-40.

També és de la baixa edat mitjana *Beunans Meriasek* ("La vida de St Meriasek"), l'únic acte sobre un sant que ha sobreviscut a Gran Bretanya. Commemorant un sant bretó de gran devoció còrnica (a Camborne), l'acte és també religiós en contingut, però insisteix en el tema de la tirania i mostra el bon Duc de Cornualla derrotant el malvat intrús Teuder. Aquest és un eco fascinant, probablement, dels esdeveniments de la rebel·lió còrnica contra el rei anglès Enric Tudor l'any 1497. Tot i així, tal com Brian Murdoch (1993) manté, *Beunans Meriasek* s'hauria d'entendre com una hagiografia estàndard tardana, integrada en la tradició més ampla del drama del miracle europeu i que afirma els principis fonamentals del cristianisme catòlic medieval; també pot tenir (com Lynette Olson ha suggerit, 1996) un context molt còrnica, no només perquè es pensa que ha sigut escrit al voltant del 1504 en les seqüeles immediates de la rebel·lió. En aqueix sentit, *Beunans Meriasek* es converteix en un acte subversiu escrit en un llenguatge que els anglesos no podien entendre però amb un missatge polític d'interès per l'època que la seua audiència còrnica hauria reconegut i gaudit.

Els rebels còrnics s'alçaren també en protesta contra la Reforma el 1549, resistint l'última intrusió dels Tudor en els assumptes còrnics i rebutjant el nou devocionari en anglès. Insistiren (certament, sens dubte) que molta gent a Cornualla no podia entendre l'anglès.

Cranmer va replicar que pocs còrnics podien entendre el llatí (el llenguatge de missa), però s'equivocava, perquè el llatí al menys era familiar (si no entès) al llarg de Cornualla, mentre que l'anglès no ho era. El càstig fou ràpid (un exèrcit còrnica va ser vençut a prop d'Exeter i de llarg a llarg de Cornualla es succeïren execucions), i entre les víctimes es trobava la mateixa llengua còrnica. Tot i que el devocionari i la Bíblia es traduïren al gal·lès, aquesta mesura no es va prendre per al còrnica, i a finals del segle XVI el cronista John Norden (el seu *Description of Cornwall*, "Descripció de Cornualla" fou publicat finalment el 1728) va escriure que la llengua estava ara limitada a l'oest de Cornualla. Va afegir que hi havia pocs que no entengueren l'anglès i va predir que la llengua s'abandonaria en unes poques generacions. De fet, alguns grups de parlants de còrnica sobrevisqueren en mig de Cornualla fins al menys finals del segle XVI (sabem que hi havia parlants monoglots de còrnica a Gorran Haven al 1587 i parlants bilingües còrnica/anglès prop de St Ewe al 1595). A més, les traduccions al còrnica de John Tregear (les anomenades Homilies de Tregear) de les homilies del bisbe Edmund Bonner (escrites entre 1553-1558) indiquen que la llengua gaudí d'una importància literària i eclesiàstica en el breu retorn del catolicisme durant el regnat de Maria Tudor. No obstant, el tancament del *Glasney College* (part de la dissolució dels monestirs d'Enric VIII) havia desposseït el còrnica d'una important font de privilegi i d'aprenentatge.

A més, la Reforma també havia afeblit els llaços de Cornualla amb Bretanya, desposseint Cornualla d'una important font d'intercanvi cultural i contacte lingüístic. Els pelegrins còrnics havien visitat llocs sants a Bretanya, i hi havia hagut un constant tràfic en totes dues direccions per motius religiosos i pel comerç. Els bretons havien arribat a Cornualla com a mariners o pescadors, però molts ja s'havien instal·lat allà, enfortint el sentit d'una

comunitat que comparteix cultura i llengua. Molts d'aquests colons bretons s'havien trobat als districtes occidentals on el còrnic era més fort: St Ives, Towednack, Zennor, Lelant i Constantine (a les parròquies dels quals, als voltants de 1558, encara hi havia nou famílies bretones residents); però també eren nombrosos a l'est de Cornualla; als ports més sudencs de Fowey, Polruan i East Looe, i més generalment a Hundreds of Trigg i West Wivel, on uns 79 bretons foren registrats entre 1552-24. A North Petherwin, en la frontera amb Devon, hi havia bretons empleats com a fusters a l'església parroquial el 1523-24, així com a Bodmin el 1529-30. La disminució d'aquest contacte a finals del segle XVI va significar la minva d'una important font cultural i va aïllar cada vegada més la llengua còrnica.

En efecte, la pessimista afirmació de Norden sobre el panorama futur del còrnic va ser repetida per Richard Carew, membre de l'alta burgesia còrnica qui el 1602 va escriure al seu *Survey of Cornwall* ("Informe sobre Cornualla") que la llengua estava sent per ara «dirigida cap als voltants més llunyans del comtat». Carew (defensor de la "superioritat" de la llengua anglesa) va aplaudir la suplantació del còrnic per l'anglès, un punt de vista compartit sens dubte per altres persones de l'alta burgesia còrnica, i veia el còrnic com la llengua dels pobres i dels il·letrats. La seua comprensió de la llengua era escassa, però reconeixia que en ocasions era un vehicle per a l'expressió dels còrnics, en observar que els visitants curiosos que venien de l'altre costat de la frontera del Tamar podien ser repel·lits amb la frase «Meea navidna cowzasawzneck» – No parlaré anglès.

La guerra civil de mitjan segle XVII fou la causa d'una grant convulsió, amb Cornualla revelant-se com un important focus de recolzament a la causa monàrquica. Conseqüentment, Cornualla es convertí en un camp de batalla per als exèrcits enemics, i el desplaçament resultant va exercir més pressió sobre la llengua còrnica, com va fer l'expansió econòmica de la segona meitat de segle, que va conduir a un augment del contacte amb mercaders de parla anglesa que venien de fora de Cornualla. Durant la guerra civil, els soldats còrnics tendien a servir junts en regiments còrnics, dirigits per oficials còrnics, i els monàrquics utilitzaven parlants de còrnic (com observà l'erudit contemporani William Scawen) com exploradors i espies, capaços de comunicar-se amb impunitat en una llengua que l'enemic no podia entendre. I encara, Richard Symonds, oficial monàrquic que havia servit a Cornualla el 1644, observà que el còrnic estava ara restringit a l'àrea a l'oest de Truro. Posteriorment, el 1662, després del restaurament de la monarquia el 1660, el naturalista John Ray va recórrer Cornualla i va escriure que fins i tot a l'extrem oest «No trobarem ningú aquí que no pogués parlar anglès; uns pocs xiquets podien parlar còrnic, així que la llengua sembla que es perdrà en poc temps». De fet, segons l'anàlisi de Ken George (1986), el nombre de parlants de còrnic havia caigut d'uns 22.000 calculats al 1600 fins a uns 14.000 al 1650, quedant un nucli d'uns 5.000 al 1700. Pel 1750 quedaven molts pocs parlants, i mig segle després havia desaparegut pràcticament com a llengua vernacle.

No obstant, aquest període de ràpida decadència va ser testimoni d'un intent d'última hora per part d'un xicotet grup d'entusiastes de popularitzar i mantenir la llengua. El més important d'aquests entusiastes era Nicholas Boson de Newlyn, qui a finals dels segle XVII va escriure el seu *Nebbaz Gerriau dro tho Carnoack* ("Unes paraules sobre el còrnic"), en el que senyalava aquelles parts de l'oest de Cornualla en les que la llengua, ara en la seua etapa anomenada còrnic tardà, encara estava viva. Digué que «es parlava des de Lands-End fins a la Muntanya [de St Michael] i cap a St Ives i Redruth, i una altra vegada des de The

Lizard fins Helston». Però fins i tot en aquests districtes remots, «quasi ningú comprèn i parla l'anglès [...] Trobem que els homes joves cada vegada el parlen menys [el còrnic] i pitjor, i així sembla que decaurà a poc a poc».

El recompte de Nicholas Bosen de l'estat de la llengua còrnica fou complementat per William Scawen en el seu anàlisi de la decadència de la llengua. Scawen vivia a Molenick, a la parròquia de St Germans a l'est de Cornualla, a moltes milles de les àrees de parla còrnica, però va servir a l'exèrcit còrnic durant la guerra civil on sens dubte va trobar la llengua als llavis de molts soldats. Inspirat pel seu recent descobert entusiasme per la llengua, Scawen va cridar l'atenció sobre les raons del decaïment del còrnic, incloent la pèrdua de contacte amb Bretanya, la desaparició dels actes sacramentals, una antipatia general cap a la llengua, la increïble actitud de l'alta burgesia (repetició de Carew), la proximitat a Devon (sens dubte se sentia més còmode a St Germans), l'augment del contacte amb forans (especialment comerciants de peix i llauna, i sacerdots), la manca d'un devocionari en còrnic i la deixadesa de la gent d'escriure en còrnic o conservar els manuscrits còrnics.

Altres activistes es preocuparen pel futur de la llengua, inclosos William Gwavas (1676-1741) i Thomas Tonkin (1678-1742), qui es dedicaren a escriure en còrnic i composaren i recolliren cançons folk. Tota aquesta activitat captà l'atenció d'Edward Lhuyd, erudit d'Oxford que s'embarcà en un exhaustiu estudi comparatiu de les llengües cèltiques (i en fer això es convertí en el fundador de la disciplina acadèmica moderna d'Estudis Cèltics). Lhuyd va visitar Cornualla al voltant del 1700, recollint exhaustivament tot el que podia sobre la llengua còrnica (inclosos els seus sons), i descobrint que encara es parlava en una sèrie d'unes vint-i-cinc parròquies des de The Lizard fins a Land's End.

Però a pesar d'aquesta activitat, el decaïment del còrnic continuà de pressa, i realment els últims calius podrien haver desaparegut quasi imperceptiblement si no hagués sigut per l'interès d'un antiquari anglès, Daines Barrington (1727-1800), qui el 1768 va recórrer l'oest de Cornualla en busca de parlants de còrnic. A Mousehole, prop de Penzance, li van presentar a una anciana esposa de pescador, Dolly Pentreath, qui insistia que no parlava anglès fins els vint anys i ara era l'última parlant de còrnic. No obstant, encara que Dolly Pentreath (qui va morir l'any 1777) en efecte ha passat a la història com "l'última parlant de còrnic", en realitat li varen sobreviure altres que també coneixien la llengua; cal destacar a William Bodinar, qui va morir el 1789 i deixà una nota autobiogràfica curta (escrita en còrnic i en anglès) explicant com havia après còrnic quan va estar a la mar amb pescadors. Bodinar va admetre que «els joves han oblidat el còrnic completament», però quasi cent anys després encara es podia afirmar que John Davey de Zennor, qui va morir el 1891, era capaç de conversar en còrnic sobre alguns temes senzills. En realitat, el 1859 Mathias Wallis de St Buryan havia certificat que la seua àvia, Ann Wallis, qui havia mort l'any del seu 90 aniversari, uns quinze anys abans, havia parlat còrnic, així com una tal Jane Bamicoate que havia mort feia dos anys. De llavors ençà, resistiren fragments ocasionals de la llengua, no solament com paraules individuals al(s) dialecte(s) còrnic(s) de l'anglès, també en rituals de recompte dels pescadors que sobrevisqueren fins potser fins i tot les dècades de 1920 i 1930.

No obstant, un interès d'antiquari en la llengua (tant a dins com fora de Cornualla) es va desenvolupar durant el segle XIX, mantenint viu un coneixement del patrimoni

literari del còrnic i donant-li la seua importància dins de la disciplina emergent d'Estudis Cèltics. Quan, en la segona meitat del segle XIX, Cornualla va experimentar una ràpida desindustrialització (amb el fracàs de les mines de coure i estany), la llengua còrnica fou vertaderament posada en bon lloc per ajudar en la “reinvençió” d'una identitat còrnica postindustrial. Revisant les runes del període industrial fins “l'edat d'or” de la Cornualla cèltica-catòlica medieval, i seguint l'exemple dels renaixentistes cèltics a Irlanda i Bretanya, un nou grup de “renaixentistes còrnics” va sorgir per intentar reconstruir la cultura còrnica de nou. El més important d'aquests renaixentistes va ser Henry Jenner, qui el 1904 va publicar el seu *A Handbook of the Cornish Language* (“Guia de l'idioma còrnic”) i el mateix any va consolidar la pertinença de Cornualla al Congrés Celta, afirmant el status de Cornualla com a nació cèltica.

Encara que la Primera Guerra Mundial va interrompre el treball dels renaixentistes còrnics, no fou fins després del 1918 quan els seus esforços per restablir el còrnic com a llengua parlada i escrita començaren a donar fruit. Tot i que Jenner havia defensat primerament que el còrnic revifat hauria d'estar basat en la llengua en la seua fase tardana, en la forma en que havia sigut parlada més recentment a Cornualla, altres preferien localitzar el renaixement amb més seguretat al període medieval, ja que veien l'extensiu cos de còrnic mitjà existent als actes sacramentals com matèries primeres per a la seua reconstrucció. Aquest va ser l'acostament adoptat per Robert Morton Nance, l'arquitecte d'allò que es va conèixer com a còrnic unificat, una forma de còrnic revifat basat en el còrnic mitjà però amb una ortografia estandarditzada ideada per Nance, agafant del gal·lès i el bretó quan feia falta per a omplir els buits. Constituint d'aquest mode, el còrnic unificat es va convertir en el vehicle per a la renaixença de la llengua al període d'entreguerres. Aparegueren diccionaris anglès-còrnic i còrnic-anglès, així com guies d'aprenentatge de la llengua. El 1928 es va compondre un Gorseth Kernow (Assemblea de Bards de Cornualla), prenent com a model els Gorseddau (Assemblees de Bards) gal·lesos i bretons, i des del principi van emprar el còrnic unificat en les seues cerimònies anuals.

Després de la Segona Guerra Mundial, els renaixentistes repregueren el seu treball. S'establí un Consell de la llengua Còrnica el 1967 per a administrar el renaixement, portar-lo a un públic més ample i organitzar classes, publicacions i exàmens, mentre una “consciència còrnica” en augment (relacionada al sorgiment d'un sentiment polític “antimetropolità”) va estimular un major interès popular per la llengua. No obstant, aquest aparent progrés amagava un nombre de tensions i ansietats, i no només la crítica creixent que el còrnic unificat rebia de les mans dels celtistes acadèmics que atacaren la metodologia eclèctica i “poc científica” de Nance. En particular, hi havia una crítica creixent de l'aparent mal aparellament inherent al còrnic unificat, casament d'una ortografia desvergonyidament medieval amb un sistema de pronunciació que Nance considerava “l'autèntica” supervivència dels sons del còrnic tardà, que encara es podien escoltar al discurs de la generació més vella a llocs com Newlyn i St Ives. Realment, molts crítics no solament reconegueren la incongruència d'aqueix mal aparellament, sinó que també afegiren que la parla de l'extrem oest no era en cap cas les restes del còrnic tardà; era el resultat del ràpid reemplaçament del còrnic per l'anglès estàndard.

Aquestes crítiques es prengueren seriosament pels renaixentistes còrnics, i els animaren a estudiar una altra vegada les seues suposicions, aspiracions i metodologies. Un resultat

d'aquest procés va ser l'anomenada revisió fonemàtica, apropament basat en l'investigació de Ken George. George sostenia (1984, 1986a, 1995) que el còrnic revifat hauria de continuar basant-se en el període del còrnic mitjà (al voltant del 1500), però va insistir que era important descobrir com es pronunciava realment el còrnic en aqueixa era. Criticava el mal aparellament inherent al punt de vista de Nance que el còrnic revifat basat en la llengua de voltants del 1500 segurament es podia pronunciar amb el que Nance havia suposat un accent del còrnic tardà, i va anar més lluny en posar-se d'acord amb altres crítics en que els càlculs que Nance havia fet de la supervivència de la pronunciació del "còrnic tardà" a l'extrem oest també era errònia. A més, George va desenvolupar un complex programa d'ordinador que li permetia analitzar l'estructura dels textos del còrnic mitjà i li permetia derivar (al menys a la seua satisfacció) els sons del còrnic medieval. A aquest hipotètic sistema de sons, George va afegir una hipotètica ortografia, ideant una ortografia fonemàtica que, segons argumentava, reflectia acuradament la recent descoberta pronunciació. El sistema resultant fou conegut com Kernewek Kemmyn (còrnic comú), i fou adoptat per un entusiasta Consell de la Llengua Còrnica el 1987. No obstant, no tots els renaixentistes acceptaren les propostes de George, i, de ser el paraigua carregat amb el benestar del moviment lingüístic com un tot, el Consell de la Llengua Còrnica es trobà a sí mateix amb el nou paper de grup de pressió defensant una forma particular del còrnic revifat.

Altres renaixentistes, als anys 80, cregueren també en la possibilitat, suggerida inicialment per Henry Jenner (1904), que el còrnic revifat hauria de basar-se després de tot en les supervivències del període del còrnic tardà. En un principi, la idea era que el còrnic unificat es podia fer més atractiu prenent usos "tradicionals" i col·loquials del període tardà, però de seguida Richard Gendall sostingué (1991, 1995, 1998) que el còrnic unificat hauria de ser abandonat per complet per a ser substituït per un còrnic modern (o Kernuack) basat en el període tardà. Gendall i els seus seguidors fundaren una Junta de la llengua Còrnica i organitzaren classes i publicacions per a promoure el còrnic modern. A més, Gendall sostenia que la pronunciació contemporània de l'anglès a l'extrem oest de Cornualla era, després de tot, una guia dels sons del còrnic tardà perquè, segons ell, aquests sons coincidien en quasi cada detall amb els recollits de parlants de còrnic per Edward Lhuyd al voltant del 1700.

Siga com siga, Gendall guanyà l'atenció comprensiva, al menys, de part de la comunitat acadèmica, en un moment en que la revisió fonemàtica de George estava sent tractada amb una creixent cautela per molts lingüistes professionals i celtistes (vegeu Payton, 1999). Al mateix temps, no obstant, el còrnic unificat va trobar un campió acadèmic d'última hora en la forma de N. J. A. Williams, qui sostenia (1995, 1996, 1997), en contrast amb George i Gendall, que l'unificat romanien la millor base a partir de la qual es podria dur a terme la renaixença de la llengua. Tot i això, Williams afegí que hi havia prou espai per a millorar el sistema unificat, i no perquè Nance no havia tingut al seu abast les importants Homilies Tregear (no reconegudes fins tan tard com 1949) durant la seua reconstrucció de la llengua al període d'entreguerres.

Aquesta fragmentació del moviment de la llengua còrnica no era una bona senyal per al futur creixement de la llengua. No obstant, en un desenvolupament notable, a principis del segle XXI, el còrnic es va beneficiar del recolzament del govern britànic en la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries. El 2002 el govern va afegir el còrnic a la llista de llengües indígenes britàniques que estava preparat a reconèixer, i això a la seua vegada va

incitar l'adopció per part del consell del comtat de Cornualla d'una "estratègia de llengua" dissenyada per a fomentar l'ús del còrnic a les escoles i a la comunitat en general. Encara que la manca d'una forma estàndard escrita continua sent un problema per als que promouen el còrnic revifat, hi ha ara un nou optimisme per als que plantegen el desenvolupament de la llengua. A això s'afegeix el descobriment (també al 2002) de *Beunans Kea* ("la Vida de St Kea"), un acte sacramental en còrnic del segle XV desconegut fins ara. Coincidint amb el reconeixement governamental del còrnic, aquest nou descobriment va afegir més al status i visibilitat de la llengua, al Regne Unit, però també a Europa i la resta del món.

BIBLIOGRAFIA

- CAREW, R. (1602): *Survey of Cornwall*, dins HALLIDAY, F. E. (1953)(ed.), Londres.
- CORNWALL, J. (1975): *Revolt of the Peasantry, 1549*, Londres, Routledge Kegan & Paul.
- GENDALL, R. (1991): *A Student's Grammar of Modern Cornish*, Menheniot.
- (1995): *A Concise Dictionary of Modern Cornish*, Menheniot.
- (1998): *A New Practical Dictionary of Modern Cornish: Part Two: English-Cornish*, Menheniot.
- GEORGE, K. (1985): *Phonological history of Cornish*. Tesi doctoral, Brest, Université de Bretagne Occidentale.
- (1986): «How many people spoke Cornish traditionally?», dins PAYTON, P.: *Cornish Studies*, University of Exeter Press, 14: 67-70.
- (1986a): *The Pronunciation and Spelling of Revived Cornish*, Torpoint.
- (1995): «Which base for revived Cornish?», dins PAYTON, P. (ed.): *Cornish Studies: Three, Exeter*, University of Exeter Press, 104-124.
- JENNER, H. (1904): *Handbook of the Cornish Language*, Londres, Ams Pr Inc.
- MACKINNON, K. (2002): «Cornish at its millennium: an independent study of the language undertaken in 2000», dins PAYTON, P. (ed.): *Cornish Studies: Ten*, Exeter, University of Exeter Press, 266-282.
- MURDOCH, B. (1993): *Cornish Literature*, Cambridge, D.S. Brewer.
- NORDEN, J. (1728): *Description of Cornwall*, Londres.
- OLSON, L. (1997): «Tyranny in Beunans Meriasek», dins PAYTON, P. (ed.): *Cornish Studies: Seven*, Exeter, University of Exeter Press.
- PADEL, O. J. (1975): *The Cornish Writings of the Boson Family*, Redruth.
- PAYTON, P. (1999): «The ideology of language revival in modern Cornwall», dins BLACK, R., GILLIES, W. i O'MAOLALAIGH, R. (eds.): *Celtic Connections: Proceedings of the 10th International Congress of Celtic Studies*, Vol. One, Edimburg, Tuckwell Press Ltd., 395-424.
- POOL, P. (1975): *The Death of Cornish*, Penzance, Cornish Language Board.
- PRYCE, W. (1790): *Archaeologia Cornu-Britannica*.
- WILLIAMS, N.J.A. (1995): *Cornish Today. An Examination of the Revived Language*, Sutton Coldfield.
- (1996): «Linguistically sound principles: the case against Kernewek Kemmyn» dins PAYTON, P. (ed.): *Cornish Studies: Four*, Exeter, University of Exeter Press, 64-87.
- (1997): *Clappya Kernowek*, Portreath, Agan Tavas.